

Dömök Vivien
A szóbeli érvelés – óraterv

A műveltségi terület/kompetenciaterület neve: magyar nyelv, szóbeli érvelés

Az óra címe: A szóbeli érvelés

A tanár neve: Dömök Vivien

Az évfolyam: 10–11. évfolyam

Az óra tervezett tanulási eredménye: A tanulók képesek szóban érvelni megadott állításokról, továbbá képesek cáfolni vagy bizonyítani egy tételt szóban meghatározott álláspont alapján. A tanulók össze tudják foglalni partnereik érveit, páros vita során képesek reflektálni egymás állításaira. A tanulók megismerik a tétel, a bizonyítás, az összekötő elem, a cáfolás fogalmait, illetve a szóbeli érvelés kommunikációs jellemzőit. A tanulók a szóbeli érvelés kommunikációs jellemzőin keresztül reflektálnak saját tapasztalataikra. A tanulók ismerik a szóbeli érvelésben alkalmazandó nonverbális jeleket és azok meggyőző hatását. Képesek összefoglalni az órán elhangzottakat és tapasztalataikat előre megadott szempontok alapján.

Az óra didaktikai feladata: képességfejlesztés, ismeretbővítés

Előzetes ismeretek: A tanulók ismerik a kommunikáció céljait, a kommunikációs folyamat tényezőit, a kommunikáció nyelvi és nem nyelvi jeleit.

Dátum: 2023. 04. 21.

Felhasznált anyagok: Fercsik Erzsébet – Raátz Judit 2018. *Kommunikáció és nyelvhasználat*. Műszaki Könyvkiadó. Budapest; Hargittay Gergely 2021. *Magyar nyelv 11. tankönyv*. Oktatási Hivatal. Budapest; Kurucz István 2021. *Magyar nyelv. Tankönyv a 10. évfolyam számára*. Oktatási Hivatal. Budapest.

Idő (perc)	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
3'	<p>A tanár röviden bemutatkozik, és jelzi a tanulóknak, hogy az első feladatban álljanak fel, ha egyetértene az adott állítással.</p> <p>Az instrukciót minden állítás előtt elmondja, itt a diákok még csak felállással jelzik álláspontjukat, a tanár nem tart közös megbeszélést, hiszen a témára és érvelésre való ráhangolás a fő cél. Mikor már állandónak tekinthető a diákok helyzete, jelzi számukra, hogy újra foglaljanak helyet.</p>	<p>A tanulók alapvetően a helyükön ülve meghallgatják a tanári instrukciót, majd az állítást.</p> <p>Meggyőződésüknek megfelelően felállnak vagy ülve maradnak.</p>	<p>Állj fel, ha egyetértesz a következő állítással!</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Házi feladatra szükség van. 2) Az iskolákban érdemes lenne bevezetni az egyenruhát. 3) A diákoknak kellene dönteni arról, hogy milyen tantárgyakat tanuljanak. 4) Magántanulóként jobb tanulni, mint folyamatosan bejárni az iskolába. 	ráhangolás	frontális munka	mozgásos feladat megoldás	1. melléklet számítógép projektor
1'	<p>A tanár utal az előzőkben tapasztaltakra, majd bemutatja a tételt, amely a következő feladatoknak is központi eleme.</p> <p>A kivetítőn jeleníti meg, majd az instrukcióadás után felolvassa a tételt. A tanulóknak jelzi a döntésükhöz rendelkezésre álló időt.</p>	<p>A tanulók a kivetítőre nézve és a tanárt hallgatva megismerkednek az állítással.</p> <p>Egyénileg gondolják át álláspontjukat.</p>	<p>A következőkben továbbra is egy állítással fogunk dolgozni, ám most ezt alaposabban megvizsgáljuk.</p> <p>Gondold végig, hogy milyen mértékben értesz egyet a következő állítással! (Az osztályzást el kellene törölni a magyar oktatási rendszerből).</p> <p>1 perc áll rendelkezésetekre, hogy átgondoljátok álláspontotokat.</p>	képesség-fejlesztés	egyéni munka	feladat-megoldás	1. melléklet számítógép projektor

Idő (perc)	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
5'	<p>Miután a tanár elmondta az instrukciókat, elmagyarázza röviden, hogy mi az a véleményvonal, a jelenlegi helyzetben hol helyezkedik el ez a vonal, és hol vannak a végpontjai.</p> <p>A tanár segíti a véleményvonal kialakítását. Arra törekszik, hogy ne csoportokat hozzanak létre a diákok.</p> <p>A tanár kiválaszt egy-egy tanulót, hogy ossza meg a többiekkel választásának az okát.</p>	<p>A tanulók figyelmesen, még ülve hallgatják meg, hogyan és hova kell véleményvonalba állniuk.</p> <p>Fontos, hogy a diákok beszéljenek osztálytársaikkal arról, hogy ők mit gondolnak, miért álltak meg ott a véleményvonalon, hogy tudja az adott diák, az ő álláspontja szerint hova érdemes állnia a két végpont között.</p> <p>A tanár kérésére a tanulók röviden, 2-3 mondatban összefoglalják, megindokolják, hogy miért, milyen gondolatok vezették az adott pont irányába.</p>	<p>Rendeződjete el mindannyian egy véleményvonal mentén!</p> <p>Álljatok egy vonalban a falaktól olyan távolságra, amely tükrözi a tételmondatról alkotott véleményeteket! A tábla felőli oldalhoz álljanak azok, akik teljesen egyetértenek vele, a terem végéhez legközelebb pedig azok álljanak, akik egyáltalán nem értenek egyet! Ehhez a két ponthoz viszonyítja helyezkedjete el!</p> <p>Indokold meg röviden, 2--3 mondatban, hogy miért ide álltál a véleményvonalon!</p>	képesség-fejlesztés	kooperatív tanulás	kooperatív tanulás, megbeszélés	1. melléklet számítógép projektor

Idő (perc)	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
5'	<p>A tanár párokat alakít ki annak érdekében, hogy többnyire ellentétes véleményű tanulók dolgozhassanak együtt.</p> <p>Az így kialakult két oszlop közül az egyik oszlop tagjait bizonyítónak, a másik oszlop tanulóit pedig cáfolóknak jelöli ki a tanár. A páros munkában az a diák kezdi az érvelést, aki a tétel mellett érvel.</p> <p>A tanár hangos felszólítással jelzi, hogy a „mellett” oszlop tagjai tovább léphetnek balra.</p> <p>A cserék alkalmával egy diák egyedül maradhat. A diákkal dolgozhat a tanár, vagy a diák egy másik párhoz is beállhat. Az utóbbi esetben is csak két tanuló társalog, a harmadik figyelmesen hallgatja, de szabadon eldönthetik, hogy melyikük hányszor legyen a beszélő: egyszer vagy kétszer.</p>	<p>A tanulók a tanár kérésére önállóan folytatják a véleményvonal összehajtását.</p> <p>A tanulók aszerint érvelnek, amilyen szempontot kaptak a tanártól, az egész feladat alatt, akkor is, ha eddig nem ezen a véleményen voltak.</p> <p>Felszólításra új párokat alakítanak ki.</p>	<p>Hajtsátok össze a véleményvonalat középen! Alkossatok párokat!</p> <p>Mielőtt elhagynátok jelenlegi helyeteket, vegyétek fel a szemkontaktust azzal, akivel párba kell kerülnötök!</p> <p>Remekül megoldottátok! Mostantól az ebben oszlopban (bal oldali/... felőli) állók a tétel mellett fognak érvelni, míg partnereik, a másik (jobb/... felőli) oszlopban állók a tétel ellen fognak érvelni. Akkor is eszerint érveljete, ha eddig ellentétes véleményen voltatok! Hangozzon el legalább egy mellette és egy ellene szóló érv a páros munka során!</p> <p>A páros munka jelenlegi partnereddel 1 percig fog tartani. Miután hangos felszólítással jelzem a cserét, azok, akik a tétel mellett érvelnek, egyet balra lépnek, így új párok alakulnak ki!</p> <p>Emeljék fel a kezüket azok, akik a tétel mellett fognak érvelni! Ti lesztek azok, akik elkezdik a beszélgetést!</p> <p>Kezdhettek!</p> <p>Csere!</p>	képesség- fejlesztés	kooperatív tanulás	kooperatív tanulás	1. melléklet számítógép projektor

Idő (perc)	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
5'	<p>A tanár újra megkéri a tanulókat, hogy álljanak véleményvonalba.</p> <p>A tanár megkéri a tanulókat, hogy nézzék meg osztálytársaik helyzetét, és hasonlítsák össze az előző véleményvonalbeli helyzetükkel.</p> <p>Attól függően, hogy történt-e változás a két felállásban, a tanár kérdéseket fogalmaz meg a tapasztalataikról. A tanár irányított kérdésekkel segíti a tanulókat abban, hogy kiemeljenek olyan konkrét gondolatokat és eseményeket, amelyek befolyásolták álláspontjukat.</p> <p>Miután a helyzetet változtató tanulók megindokolták pozíciójukat, a tanár összegzi a következtetéseket, és utal a következő feladatra.</p>	<p>A tanulók újra véleményvonalba állnak. Tanári felszólításra válaszolnak a kérdésekre, vagy megindokolják, hogy miért változtattak pozíciójukon.</p> <p>A tanulók ebben az esetben is egy vonalba állnak, az elhelyezkedéshez beszélnek egymással.</p>	<p>Most pedig újra fogalmazzátok meg magatokban, hogy mennyiben értetek egyet az állítással!</p> <p>Rendeződjete el újra a véleményvonal mentén!</p> <p>Nézzetek körbe, történt-e bármilyen változás az eredeti felálláshoz képest!</p> <p>Indokold röviden, 2-3 mondatban, hogy miért állsz most máshol!</p> <p>(Ha nincsen változás: Milyen élmény volt úgy érvelni, hogy nem dönthetél az álláspontodról? Soroljatok fel olyan emlékezetes és meggyőző érveket, amelyeket a páros munka során hallottatok!)</p>	képesség-fejlesztés	kooperatív tanulás	kooperatív tanulás	1. melléklet számítógép projektor

Idő (perc)	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
5'	<p>A tanár az óra eleji állításokra utalva bevezeti a tétel fogalmát. Az érveléssel kapcsolatban szó eshet még a bizonyító és cáfoló érvekről, de a hangsúly az érv felépítésén van.</p> <p>Felhívja a tanulók figyelmét, hogy az érv felépítését a további feladatokban is tartásuk szem előtt.</p>	<p>A tanulók leírják a táblai vázlatot füzetükbe.</p>	<p>Tehát óránk témája a szóbeli érvelés. Az óra eleji öt állítást, valamint az osztályzással kapcsolatos állítást is tételeknek nevezzük.</p> <p>A tétel mellett még két rész alkotja a jó (bizonyító vagy cáfoló) érvet: a bizonyíték és az összekötő elem. A tétel a meggyőződés, a bizonyíték ennek a meggyőződésnek az indoklása, az összekötő elemmel/ meghatározással pedig rámutatok a meggyőződés és az indokaim közötti összefüggésre.</p> <p>A helyes és meggyőző érvelésnek nemcsak az az egyetlen módja, hogy kijelentésünket alátámasztjuk érvekkel. Egy igazán jó szónoknak vokálisan, tehát hangjelekkel és mozgásával is meggyőzően kell hatnia a közönségére. Óránk következő részében ezeknek a nonverbális jeleknek a határfokát fogjuk megvizsgálni.</p> <p>Mostantól kezdve már törekedjétek arra, hogy alkalmazzátok az érv felépítéséről tanultakat!</p>	ismeret-bővítés	frontális munka	szemléltetés, tanári magyarázat	<p>1. melléklet</p> <p>számítógép</p> <p>projektor</p> <p>tanulóknak: füzet, íróeszköz</p>

Idő (perc)	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
8'	<p>A tanár megkéri a tanulókat, hogy párban érveljenek a választott témában, a kapott szerepek szerint.</p> <p>A tanár kiválaszt két diákot, hogy adják elő a szituációt az osztály előtt.</p> <p>A tanár kérdésekkel irányítja a hallgatóság figyelmét, hogy megbeszélhessék, melyek voltak azok a jelek, amelyek nem voltak meggyőző hatásúak.</p> <p>A második szituációhoz újabb két diákot választ ki a tanár.</p> <p>A tanár mindkét szituáció végeztével összefoglalja a megbeszéléteket.</p>	<p>A tanulók kiválasztanak együtt egy tételt, majd szerepeiknek megfelelően érvelnek.</p> <p>A kiválasztott tanulók kiállnak a tanár mellé, és a megadott tétel mellett érvelve követik a kapott szerepeket.</p> <p>A szituációt megisméltik új instrukciókkal (a nem nyelvi jelek helyes használata).</p> <p>Miután helyet foglaltak, a tanulók kiegészítik füzetükben az órai vázlatot az új táblai pontokkal.</p>	<p>Érveljetekek párban szerepeitek szerint! Válasszátok ki együtt érvelésetek témáját az óra eleji öt állítás közül! Olvassátok el az instrukciókat!</p> <p>Meggyőző volt a szónokok érvelése? Miért, miért nem? Mit érdemes változtatni ezeken a szempontokon?</p> <p>Az első szituációban a hangjelek szerepe volt a középpontban.</p> <p>Meggyőző volt a szónokok érvelése? Miért, miért nem? Mit érdemes változtatni ezeken a szempontokon?</p> <p>A második szituációban a mozgásos kommunikáció szerepe volt a középpontban.</p>	képesség-fejlesztés	páros munka	kooperatív tanulás	<p>1. melléklet</p> <p>számítógép</p> <p>projektor</p> <p>2. melléklet</p> <p>tanulóknak: füzet, íróeszköz</p>

Idő (perc)	Tanári tevékenységek	Tanulói tevékenységek	Tanári instrukciók	Didaktikai feladat	Munkaforma	Módszerek	Eszközök
13'	<p>A tanár utal az összefoglaló jellegére a feladatnak.</p> <p>A kivetítő segítségével bemutatja a feladatot.</p> <p>Kiosztja a lapokat/ feladatokat.</p> <p>A csoportmunkát folyamatosan figyeli, körbejár.</p> <p>A szónokok kiválasztását kezdeményezi, ebben segít, ha szükséges.</p> <p>A tanár a tapsvihár eldöntéséhez hangerősséget mér.</p>	<p>A tanulók közös megegyezéssel határozzák meg a mondatok folytatását.</p> <p>A csoporttagok közösen választják meg a szónokot. A csoporttagok segíthetnek a szónoknak az előadásmódra vonatkozó tanácsokkal.</p> <p>Amíg a többi szónokot hallgatják, listájukat folyamatosan bővítik minden olyan megállapítással, amely még nem szerepel ábrájukon.</p> <p>A tanulók tapsviharral döntenek a győztes szónokról.</p>	<p>Egészítsétek ki a felsorolást olyan érvekkel, amelyek tartalmazzák a mai órán tapasztaltakat és/vagy tanultakat! Fontos, hogy közösen, a többi csoporttagokkal együtt állapodjatok meg ezekben a kijelentésekben. Három perc áll ehhez rendelkezésetekre.</p> <p>Válasszátok ki a csoportok szónokát! A szónokok a négy érv segítségével ismertesse az osztállyal, hogy miért érdemes tanulni és gyakorolni a szóbeli érvelést!</p> <p>Egészítsétek ki ezalatt saját csoportotok felsorolását olyan érvekkel, amelyeket ti nem jegyeztetek le, de amelyet a többi szónok említ a beszédében!</p> <p>Válasszuk meg az osztály mai legjobb szónokát! Tapsviharral fogjuk eldönteni. Tapsoljatok olyan erősen, hogy tükrözze, mennyire tetszett egy-egy csoport szónokának az előadása! A tapsotok hangjának az erőssége dönt.</p>	összefoglalás, reflektálás	csoportmunka	feladat-megoldás	<p>1. melléklet</p> <p>számítógép</p> <p>projektor</p> <p>3. melléklet</p> <p>zajszintmérő/ deci-belmérő</p> <p>tanulóknak: íróeszköz</p>

Órai mellékletek:

1. Órai melléklet – a kivetítendő prezentáció

1 **A szóbeli érvelés**
Dömök Vivien
Eötvös Loránd Tudományegyetem
2023. 04. 21.

2 **Házi feladatra szükség van.**
Állj fel, ha egyetértesz a következő állítással!

3 **A diákoknak kellene döntenie arról, hogy milyen tantárgyakat tanuljanak.**
Állj fel, ha egyetértesz a következő állítással!

4 **Az iskolákban érdemes lenne bevezetni az egyenruhát.**
Állj fel, ha egyetértesz a következő állítással!

5 **Magántanulóként jobb tanulni, mint folyamatosan bejárni az iskolába.**
Állj fel, ha egyetértesz a következő állítással!

6 Gondold végig, hogy milyen mértékben értesz egyet a következő állítással!
Az osztályzást el kellene törölni a magyar oktatási rendszerből.

!!
Rendeződjete el mindannyian egy véleményvonal mentén!

Az osztályzást el kellene törölni a magyar oktatási rendszerből.

7

Hajtsátok össze a véleményvonalat középen! Alkossatok párokat!

8

A páros munka során...

Törekedjete arra, hogy különböző gondolatokat fogalmazzatek meg a következő beszélgetéseatek alkalmávall

Minden partnerredel 1 percié érvelhetsz, és legelöbb egy érvel támaszd alá a már előre meghatározott álláspontodat!

Végié az állítáé ellen vagy mellett érvelji

9

!!
Rendeződjete el újra a véleményvonal mentén!

Az osztályzást el kellene törölni a magyar oktatási rendszerből.

10

Az érv olyan megállapítáé, amellyel saját állítáéunk igazságát bizonyítjuk, vagy mások álláspontját cáfoljuk.

Az érv fölépítéé

1. Tétel	mi a meggyőződééem	Az osztályzást el kellene törölni a magyar oktatási rendszerből.
2. Bizonyíték	meggyőződééem megindokláéa	Az osztályzáté feszültséget kelt a tanulókbán.
3. Összekötő elem	összefüggéé a tétel és a bizonyíték között	A stressz hatással van tanulási folyamatukra, így érdemjegyükre is.

11

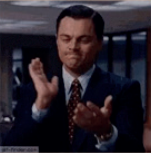
1) Házi feladatra szükség van.

2) Az iskolákban érdemes lenne bevezetni az egyenruhát.

3) A diákoknak kellene döntenie arról, hogy milyen tantárgyakat tanuljanak.

4) Magántanulóként jobb tanulni, mint folyamatosan bejárni az iskolába.

12

<p>✦ A nonverbális jelek a szóbeli érvelésben</p> <p>Melyik szónoknak volt hatásosabb az érvelése? Miért?</p>	<p>A szóbeli érvelés nem nyelvi elemei:</p> <table><tr><td>Hangjelek:</td><td>Mozgásos kommunikáció:</td></tr><tr><td>✓ Hangsúly</td><td>✓ Mimika</td></tr><tr><td>✓ Hanglejtés</td><td>✓ Tekintet</td></tr><tr><td>✓ Beszédtempó</td><td>✓ Gesztus</td></tr><tr><td>✓ Beszédritmus</td><td>✓ Testtartás</td></tr><tr><td>✓ Beszédszünet</td><td></td></tr><tr><td>✓ Hangerő</td><td></td></tr></table>	Hangjelek:	Mozgásos kommunikáció:	✓ Hangsúly	✓ Mimika	✓ Hanglejtés	✓ Tekintet	✓ Beszédtempó	✓ Gesztus	✓ Beszédritmus	✓ Testtartás	✓ Beszédszünet		✓ Hangerő		<p>Csoportmunka</p> <ol style="list-style-type: none">1) Egészítsétek ki a felsorolást olyan érvekkel, melyek tartalmazzák a mai órán tapasztaltakat és/vagy tanultakat!2) Válasszátok ki csoportjaitok szónokát! A szónok a ismeresse a csoport véleményét!3) Egészítsétek ki csoportotok felsorolását új érvekkel!
Hangjelek:	Mozgásos kommunikáció:															
✓ Hangsúly	✓ Mimika															
✓ Hanglejtés	✓ Tekintet															
✓ Beszédtempó	✓ Gesztus															
✓ Beszédritmus	✓ Testtartás															
✓ Beszédszünet																
✓ Hangerő																
<p>13</p>	<p>14</p>	<p>15</p>														
<p>Válasszuk meg a az osztály mai legjobb szónokát!</p> 	<p>Köszönöm szépen a munkátokat!</p>	<p>Források</p> <p>FERCSIK ERZSÉBET – RAÁTZ JUDIT 2018. <i>Kommunikáció és nyelvhasználat.</i> Műszaki Könyvkiadó, Budapest.</p> <p>KURUCZ ISTVÁN 2021. <i>Magyar nyelv.</i> Tankönyv a 10. évfolyam számára. Oktatási Hivatal, Budapest.</p> <p>HARGITTAY GERGELY 2021. <i>Magyar nyelv.</i> 11. tankönyv. Oktatási Hivatal, Budapest.</p>														
<p>16</p>	<p>17</p>	<p>18</p>														

2. Órai melléklet – szerepek a szituációkhoz

1/A Jelezd magas hanggal feszültségedet! Beszédtempód legyen gyors! Hangerőd a közepes hangerődnél kicsit halkabb legyen, ne tarts jelentős szüneteket (hadarj)!

1/B Ne érződjön hanglejtésedben és hangsúlyaidban idegesség! Beszédtempód legyen nyugodt és követhető, tarts szüneteket, ahol fontosnak tartod a hatás kedvéért! Hangerőd elég hangos legyen, hogy a leghátul ülők is értsék, amit mondasz!

2/A Próbálj meg minél kifejezéstelenebb arcot vágni (az érzéseidet lehetőleg ne tükrözze az arcjátékod)! Kerüld a hallgató (a partnered) tekintetét, ne használj kéz- és lábmozdulatokat, vagy használhatsz, de eltúlzottan vagy kapkodón, vagy látszólag ok nélkül (például belebokszolhatsz a levegőbe vagy a másik tenyeredbe)! Testtartásod ne legyen egyenes, mozoghatsz sokat, hintázhatsz a lábadon, vagy tedd őket keresztbe, el is fordulhatsz párszor.

2/B Mosolyogj, mint aki egy kellemes beszélgetésben vesz részt! Arcjátékod összességében azt tükrözze, hogy nagyon meg szeretnéd a másikat győzni álláspontodról! Gesztikulálj (ne kapkodón) a keziddel, miközben magyarázol, ha érzelmileg hangsúlyozni szeretnéd az adott gondolatodat! Folyamatosan tartsd a szemkontaktust, testtartásod egyenes legyen, lábadon ne billegj, ne tedd őket keresztbe!

3. Órai melléklet – feladatlap a csoportos összefoglaláshoz

2023. 04. 21. Szóbeli érvelés Név: _____

Érdemes tanulni és gyakorolni a szóbeli érvelést...

azért, mert

azért, mert

azért, mert

azért, mert

azért, mert

azért, mert

azért, mert

azért, mert

azért, mert

azért, mert